

Nr 20.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående jordbruksförsöksverksamhetens organisation m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I årets statsverksproposition (IX H.T. p. 12) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på särskilda propositioner i ämnet uppta anslagen till lantbrukshögskolan med beräknade belopp.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 27 februari 1948 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 161, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels medge att den statliga försöksverksamheten på jordbrukets område må organiseras i huvudsaklig överensstämmelse med i propositionen förordade riktlinjer,

dels medge att i personalförteckningen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök må införas de i propositionen förordade tjänsterna som överinspektör, ekonomidirektör, statsagronom, överassistent, kansli-biträde och kontorsbiträden samt att en tjänst som kansliskrivare föres på övergångsstat,

dels ock till *Ersättning till Svenska vall- och mosskulturföreningen för viss byggnad* å kapitalbudgeten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 108 000 kronor.

Anslagsäskandena för lantbrukshögskolan ha ansetts böra upptas i samband med förslag angående utbyggnad av jordbrukets och skogsbrukets högskolor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft fjorton inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner (s. 16—17).

Sammanfattning.

1. För att motverka förekommande tendenser till splittring inom lantbruksförsöksverksamheten och skapa garantier för att en samordning av denna verksamhet kommer till stånd, föreslås vissa förändringar i försöksväsendets organisation. Härmed åsyftas jämväl att befordra samarbetet mellan forskare och försöksmän, så att dubbelarbete i görligaste mån undviks.

2. Styrelsen för lantbrukshögskolan föreslås bli gemensam styrelse för forskning och högre undervisning samt försöksverksamhet på jordbrukets

område, vilket innebär att principerna för den nuvarande organisationen bibehållas. Förutom nuvarande uppgifter med avseende på försöksväsendet skulle styrelsen även ha att årligen fastställa försöksplaner för statens trädgårdsförsök, statens växtskyddsanstalt, Sveriges utsädesförening och Weibullsholms växtförädlingsanstalt samt att för dessa institutioner vara mellaninstans i anslagsfrågor, vilka uppgifter utom i vad avser statens växtskyddsanstalt hittills ålegat lantbruksstyrelsen.

3. För att möta de ökade arbetsuppgifter som sålunda komma att åvila lantbrukshögskolans styrelse föreslås denna utökad från sju till nio ledamöter. Vidare föreslås den centrala organisationen vid lantbrukshögskolan utbyggd med dels en befattning som överinspektör för försöksväsendet, vars innehavare skall ha till uppgift att följa och ha en saklig översyn över den inom landet bedrivna lantbruksförsöksverksamheten, och dels en befattning som ekonomidirektör vid lantbrukshögskolan, vars innehavare skall handha vissa delar av den ekonomiska förvaltningen och vara chef för högskolans kansli.

4. Föreståndarna vid lantbrukshögskolans försöksinstitutioner samt statsagronomerna och laboratorerna vid dessa institutioner skola bilda ett försökskollegium för behandling av fackliga frågor inom ramen för de årligen fastställda försöksplanerna. Lantbrukshögskolans båda försöksråd omorganiseras till ett råd med tre sektioner, en för jordbruk, en för trädgårdsskötsel och en för husdjursskötsel samt ges en väsentligt utvidgad organisation. Rådets uppgift skall vara att samordna försöksverksamheten och att vara ett rådgivande organ åt styrelsen i försöksfrågor. Rådet skall yttra sig bland annat över de inom försöksinstitutionerna uppgjorda försöksplanerna.

5. Svenska vall- och mosskulturföreningen föreslås förstatligad i enlighet med av 1945 års riksdag fattat principbeslut. Den av föreningen bedrivna försöksverksamheten överföres på avdelningen för organogena jordar samt en nyinrättad avdelning för bete, båda inom nuvarande jordbruksförsöksanstalten, och föreningens personal överföres till dessa avdelningar. Jordbruksförsöksanstalten förutsättes härvid från och med 1 juli 1949 flyttad från nuvarande lokaler vid Experimentalfältet till vall- och mosskulturföreningens lokaler vid Ultuna.

6. Försöksledarmötet ges en något fastare organisation med ett arbetsutskott för ärendenas beredning och expediering av mötets beslut.

Inledning.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1945 tillkallade dåvarande chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp sakkunniga för att verkställa utredning och avge förslag angående organisationen av försöksverksamheten på jordbrukets område. De sakkunniga, som antagit benämningen 1945 års jordbruksförsöksutredning, ha utgjorts av landshövdingen C. E. A. Mannerfelt, ordförande, riksdagsmännen O. L. Carlström i Sävsjö, C. E. Eriksson i Ljusdal, J. N. Jonsson i Fjäle, E. Karls-

son i Stuvsta, G. E. Nilsson i Göingegården samt P. G. A. Svensson i Stenkyrka, phil. dr G. Giöbel, Svenska vall- och mosskulturföreningen, professor N. Olsson, lantbrukshögskolan och föreståndaren J. E. Stenberg, Giselås försöksgård. Försöksgårdsföreståndare J. E. Stenberg avled den 19 april 1946.

Utredningen, som vid behandlingen av vissa frågor biträtts av särskilda experter, har den 5 juni 1947 avgivit förenämnda betänkande med förslag angående organisationen av försöksverksamheten på jordbrukets område.

Över utredningens förslag ha utlåtanden avgivits av statskontoret, lantbruksstyrelsen, riksräkenskapsverket, byggnadsstyrelsen, statens pensionsanstalt, statens lönenämnd, statens livsmedelskommission, lantbruksakademien, jordbrukets forskningsråd, styrelserna för lantbrukshögskolan, veterinärhögskolan, Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, statens växtskyddsanstalt, statens centrala frökontrollanstalt, statens lantbrukskemiska kontrollanstalt och statens maskin- och redskapsprovningar, statens forskningskommitté för lantmannabyggnader, jordbrukets upplysningsnämnd, nämnden för täckdikningsförsök, samtliga hushållningssällskaps förvaltningsutskott, norrlandskommittén, 1946 års trädgårdsundervisningskommitté, Svenska vall- och mosskulturföreningen, Sveriges utsädesförening, Jordbrukstekniska institutet, Institutet för husdjursförädling, styrelserna för lantbruksskolorna i Bjärka-Säby och Klagstorp, styrelserna för lantmannaskolorna i Vassbo, Tenhult, Önnestad, Dingle och Umeå, Sveriges agronom- och lantbrukslärarförbund, Civilförvaltningens personalförbund, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet landsbygdens folk, Gödsel- och kalkindustriernas samarbetsdelegation, Sveriges handelsträdgårdsmästarförbund, W. Weibull AB med Weibullsholms växtförädlingsanstalt samt centralstyrelsen för Malmöhus läns försöksringar.

Vid lantbrukshögskolans styrelses utlåtande ha fogats yttranden av högskolans lärarråd och försöksnämnd. Styrelsen för veterinärhögskolan har tillika överlämnat yttranden från högskolans lärarkollegium och nämnden för veterinärinrättningen i Skara. Förvaltningsutskottet för Uppsala läns hushållningssällskap har till sitt utlåtande fogat yttrande av hushållningssällskapetets försökskommitté. Slutligen har Sveriges agronom- och lantbrukslärarförbund bifogat yttranden från förbundets sektion för jordbruksforskning och försöksverksamhet samt svenska husdjurskonsulentföreningen.

Skrivelser i ärendet ha vidare inkommit från förvaltare G. Carlsson, Ultuna samt assistenterna W. Cagell och A. Gremo, lantbrukshögskolan.

Allmänna riktlinjer för försöksverksamhetens organisation.

Utredningen har framhållit, att bland andra 1943 års riksdagsrevisorer givit uttryck åt den uppfattningen, att försöksverksamheten inom jordbrukets område icke arbetar fullt effektivt till följd av rådande splittring av verksamheten och att detta uttalande närmast givit anledning till utredningen. För att organisatoriskt samordna forskning, högre undervisning och

försöksverksamhet har utredningen funnit två principiellt olika organisationsformer kunna komma i fråga. Det ena alternativet skulle innebära, att försöksverksamheten organiserades som en fristående institution och att samband med forskning och högre undervisning upprätthölls av en helt eller delvis gemensam styrelse. Enligt det andra alternativet skulle försöksverksamheten inrangeras i samma organisatoriska enhet som forskningen och den högre undervisningen, d. v. s. att det system som för närvarande finnes genomfört för jordbruks- och husdjursförsöken vid lantbrukshögskolan bibehölls. Utredningen har stannat för det senare alternativet. För att motverka vissa olägenheter med en sådan samorganisation har utredningen föreslagit, att man inrättar dels en befattning som överdirektör för försöksväsendet och dels en befattning som ekonomidirektör vid lantbrukshögskolan. Såsom benämning för den gemensamma huvudinstitutionen har utredningen ifrågasatt »Kungl. Lantbrukshögskolan med Statens Lantbruksförsök». Statens jordbruks- och husdjursförsök ävensom statens försöksgårdar avses skola även i fortsättningen ingå i lantbrukshögskolan. Till denna har vidare ansetts böra överföras den av Svenska vall- och mosskulturföreningen bedrivna verksamheten, dock med undantag av föreningens studiegårdsverksamhet, som föreslagits skola läggas under en av norrlandskommittén föreslagen norrländsk institution för jordbruksforskning. Följande institutioner ha funnits böra ställas under överinseende av lantbrukshögskolan, nämligen statens trädgårdsförsök, statens växtskyddsanstalt, Sveriges utsädesförening, Weibullsholms växtförädlingsanstalt och den föreslagna norrländska institutionen för jordbruksforskning. I fråga om mejeriförsöksverksamheten har utredningen funnit mera befogat, att försöksplanerna fastställas av lantbrukshögskolans styrelse än såsom nu av lantbruksstyrelsen.

Remissinstanserna ha varit tämligen eniga om behovet av en omorganisation av försöksverksamheten. I fråga om principerna för omorganisationen ha emellertid olika meningar gjort sig gällande, i det att uttalanden gjorts även till förmån för det av utredningen förkastade alternativet att göra försöksverksamheten fristående. Man har därvid ansett, att utredningens förslag skulle innebära en alltför stark centralisering av verksamheten. Mot den föreslagna namnändringen har framförts kritik. Ett flertal remissinstanser ha framfört betänkligheter mot att vissa försöksinstitutioner skulle ställas under överinseende av lantbrukshögskolan.

Departementschefen har i denna del anført i huvudsak följande.

När det gäller att ändra organisationen av försöksverksamheten måste en sträng sparsamhet och återhållsamhet framför allt på grund av svårigheterna på byggnadsmarknaden iakttagas. Departementschefen har därför icke nu ansett sig kunna upptaga de omfattande förslag till försöksverksamhetens utbyggnad som utredningen framlagt. Detta gäller även förslaget att inrätta en norrländsk institution för jordbruksforskning trots att vägande skäl enligt departementschefens mening kunna åberopas härför.

Vad gäller formerna för försöksverksamhetens ordnande har departe-

mentschefen funnit övervägande skäl tala för det av utredningen förordade alternativet att bibehålla försöksverksamheten inom samma ram som forskningen och den högre undervisningen, d. v. s. under lantbrukshögskolans styrelse. De olägenheter för försöksväsendet som kunna uppstå genom dess inordnande under en styrelse med ett så vittomfattande verksamhetsområde som den nyssnämnda skulle erhålla torde enligt departementschefens mening kunna undanröjas, därest den av utredningen föreslagna gemensamma ledningen för den statliga försöksverksamheten inrättas. Departementschefen finner därför angeläget, att utredningens förslag härutinnan godtages och genomföres utan tidsutdräkt.

För huvudinstitutionen har departementschefen i likhet med en del re-missinstanser föreslagit benämningen »Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök».

Statens jordbruksförsök, inom vilken institution Svenska vall- och mosskulturföreningen skulle inordnas, samt statens husdjursförsök avses förbli såsom särskilda försöksinstitutioner inom högskolan.

Såsom utredningen föreslagit böra statens trädgårdsförsök, statens växtskyddsanstalt, Sveriges utsädesförening, Weibullsholms växtförädlingsanstalt och den norrländska institutionen för jordbruksforskningen, därest det finnes lämpligt att i framtiden inrätta en sådan institution, ställas under överinseende av lantbrukshögskolans styrelse. Denna skulle fastställa nämnda institutioners försöksplaner och för dem vara mellaninstans i anslagsfrågor. Däremot har departementschefen icke ansett någon ändring i organisationen för statens mejeriförsök nu böra vidtagas. Detta gäller även jordbrukets upplysningsnämnd.

Försöksverksamhetens ledning.

Utredningen har föreslagit, att lantbrukshögskolans styrelse utökas från sju till nio ledamöter, av vilka rektor och den föreslagne överdirektören för försöksväsendet böra vara självskrivna. Detta bör däremot enligt utredningen i fortsättningen icke vara fallet med chefen för lantbruksstyrelsen. Styrelsen föreslås arbeta på två sektioner, den ena speciellt inriktad på försöksverksamhet och den andra på forskning och undervisning. Såsom föredragande inför styrelsen föreslås a) ekonomidirektören i sådana ekonomiska frågor, som falla inom hans verksamhetsområde, såsom budgetfrågor och byggnadsfrågor, b) rektor i fråga om forsknings- och undervisningsinstitutionernas angelägenheter samt ärenden från lärarrådet, c) vederbörande föreståndare beträffande försöksinstitutionernas ärenden, oberoende av om institutionen direkt ingår i högskolan eller är fristående men står under styrelsens överinseende, och d) överdirektören för försöksväsendet i fråga om för försöksväsendet gemensamma angelägenheter såsom försöks-gårdarnas försöksplaner ävensom ärenden från försöksrådet. — Särskilda uppgifter beträffande försöksväsendet böra enligt utredningen i framtiden

icke åvila rektor. — Överdirektören för försöksväsendet skall enligt utredningens förslag ha till huvudsaklig uppgift att följa och ha en saklig översyn över den statliga och statsunderstödda försöksverksamheten samt större forskningsarbeten av experimentell art. Han föreslås skola tillsättas av Kungl. Maj:t på förordnande på sex år i sänder samt placeras i lönegrad Cp 12. Såsom kanslipersonal bör till överdirektörens förfogande ställas en byråsekreterare i lönegrad Ce 24 och ett kanslibitråde i lönegrad Ce 11. — Lärarrådets befattning med ärenden som röra försöksverksamheten föreslås skola upphöra, möjligen med undantag för sådana ärenden som avse tillsättning vid försöksinstitutionerna av befattningar för vilka kräves vetenskaplig skicklighet. — Ett försökskollegium föreslås, bestående av försöksinstitutionernas föreståndare tillsammans med institutionernas statsagronomer och laboratorer. Kollegiet avses vara ett organ för interna frågor inom försöksverksamheten vid Ultuna. — Vidare föreslås, att ett försöksråd inrättas vid lantbrukshögskolan för främjande av samarbetet mellan lantbruks- och trädgårdsförsöksverksamheten. Detta råd indelas i tre sektioner, nämligen en för jordbruk, en för trädgårdsodling och en för husdjursskötsel. Rådet bör i försöksfrågor bli rådgivande organ åt högskolans styrelse och i denna egenskap yttra sig över de av försöksinstitutionerna och försöksgårdarna uppgjorda försöksplanerna. Överdirektören bör vara ordförande i såväl rådet som sektionerna.

Remissinstanserna ha i några fall anfört betänkligheter mot att lantbruksstyrelsens chef icke längre skulle vara ledamot av högskolans styrelse. I flera yttranden framställes erinran mot att inrätta en befattning såsom överdirektör för försöksväsendet. Även beträffande befattningens benämning och lönegradsplacering framställas i remissyttrandena förslag som avvika från utredningens. Lantbrukshögskolans lärarråd föreslås i ett yttrande erhålla den ändrade benämningen lärarkollegium. Organisationen av det föreslagna försöksrådet vid högskolan tillstyrkes i flertalet remissyttrandena, i en del fall med vissa detaljerinringar. Lantbruksstyrelsen har ansett sektionen för trädgårdsodling böra utbrytas.

Departementschefen har i förevarande del anfört i huvudsak följande.

Den föreslagna utökningen av lantbrukshögskolans styrelse till nio ledamöter är enligt departementschefens mening välbetänkt. Även chefen för lantbruksstyrelsen eller annan av denne utsedd tjänsteman inom lantbruksstyrelsen bör emellertid ingå såsom självskriven ledamot i högskolans styrelse. I stället för av utredningen föreslagna fasta sektioner böra delegationer av styrelsen bildas för beredning av olika ärenden. Förslaget beträffande föredragande inför styrelsen föranleder icke erinran.

Den särskilda befattningen för försöksverksamhetens ledning bör benämnas överinspektör för försöksväsendet i stället för överdirektör. Dennes uppgifter böra i huvudsak gå ut på att tillse att försöksverksamheten som helhet från alla synpunkter arbetar så effektivt och rationellt som möjligt samt att de i verksamheten vunna resultaten på bästa sätt komma jordbruket till-

godo. Vetenskaplig kompetens bör icke vara nödvändig om än en merit för befattningen. Den av utredningen föreslagna lönegraden Cp 12 förordas liksom tiden för förordnandet, sex år i sänder. I samband med inrättandet av denna befattning föreslås rektorsarvodet skola höjas med 1 000 kronor till 3 000 kronor om året. Såsom kanslipersonal till överinspektörens förfogande tillstyrkes den av utredningen föreslagna byråsekreteraren i lönegrad Ce 24. I stället för det av utredningen föreslagna kanslibiträdet i Ce 11 förordas ett kontorsbiträde.

En av lärarrådet uttalad önskan att anta benämningen lärarkollegium föranleder icke erinran från departementschefen.

Utredningens förslag om inrättande av ett försökskollegium tillstyrkes.

Även sammanslagning och omorganisation av lantbrukshögskolans nuvarande båda försöksråd till ett försöksråd på tre sektioner förordas liksom överinspektörens ordförandeskap i rådet och sektionerna.

Lantbrukshögskolans kansli.

Beträffande utredningens förslag och innehållet i remissyttrandena i denna del hänvisas till propositionen.

Departementschefen har härutinnan anfört:

»Såsom jag tidigare anfört finner jag behovet vid lantbrukshögskolan av en befattningshavare med de av utredningen för ekonomidirektören angivna uppgifterna väl styrkt. Jag föreslår därför att en sådan befattning inrättas med den av statskontoret, riksräkenskapsverket och lönenämnden tillstyrkta placeringen i lönegrad Ca 32. Ekonomidirektören bör i sitt arbete såsom utredningen föreslagit biträdas av assistenten hos Ultuna egendoms förvaltning. I likhet med utredningen anser jag att såväl sekreterarsom kamrerarbefattningarna i avvaktan på vidare erfarenheter av den föreslagna omorganisationen böra bibehållas i nuvarande lönegrader. Slutligen torde den av utredningen föreslagna befattningen som bokhållare (kamrersassistent) böra placeras i lönegrad Ce 19.»

Försöksverksamhetens inre organisation och därmed sammanhängande frågor.

Redogörelser för utredningens förslag och däröver avgivna yttranden lämnas å s. 14—22 respektive 37—40 i propositionen.

Departementschefens förslag i förevarande del innehåller i huvudsak följande.

En så betydande förstärkning av försöksinstitutionernas vetenskapligt utbildade och tekniska personal som utredningen föreslagit finner sig de-

partementschefen icke kunna i nuvarande läge tillstyrka. I stort sett upptagas endast frågor som ha samband med förstatligandet av den av Svenska vall- och mosskulturföreningen bedrivna verksamheten. Denna verksamhet föreslås nu i enlighet med principbeslut av 1945 års riksdag överförd till lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök. Härvid anses dock undantag böra göras för föreningens demonstrationsfält, som föreslås överförda till hushållningssällskapen.

I enlighet med ett av utredningen såsom alternativ I betecknat förslag förordas, att föreningens verksamhet — betesavdelningen inbegripen — inordnas i den ena försöksinstitutionen vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök, nämligen statens jordbruksförsök. Detta innebär, att institutionens avdelning för organogena jordar utvidgas samt att vid institutionen inrättas dels en betesavdelning, dels en botanisk avdelning med ett torvgeologiskt laboratorium och dels ett kemiskt laboratorium.

Statens jordbruksförsök föreslås från och med den 1 juli 1949 förläggas till Ultuna och där inrymmas i vall- och mosskulturföreningens gamla lokaler. För ombyggnad i samband härmed beräknas en kostnad av omkring 37 000 kronor. Jordbruksförsöksverksamheten bör vid sin överflyttning till Ultuna där beredas tillräckliga försöksmöjligheter. Huruvida de arealer, som därvid kunna erfordras utöver de 16—20 ha som enligt utredningen skulle kunna disponeras för försöksändamål vid Ultuna egendom, skola ställas till förfogande genom tillköp av jord till Ultuna, genom försökskontrakt med privata jordbrukare eller genom upprättande av en försöksgård för Mälar-Hjälmarbygden är emellertid en fråga som enligt departementschefens mening icke kan och behöver avgöras i detta sammanhang.

Vad gäller de konsekvenser som det föreslagna förstatligandet av vall- och mosskulturföreningen komma att medföra beträffande inplaceringen av föreningens tjänstemän i olika befattningar och lönegrader vid statens jordbruksförsök förklarar sig departementschefen icke ha någon erinran mot vad utredningen föreslagit beträffande personalorganisationen vid jordbruksförsökens kansli. Utredningens förslag i denna del innebär, att en befattning som kansliskrivare i lönegraden Ca 15 föreslås förd på övergångsstat och vid nuvarande befattningshavarens avgång ändrad till en kansli-biträdestjänst i lönegraden Ca 11 samt att en av föreningens vaktmästare placeras som vaktmästare vid jordbruksförsöken i lönegraden Ce 11.

Vad gäller avdelningen för organogena jordar, avdelningen för bete, botaniska avdelningen med laboratorium och kemiska laboratoriet redovisas i omstående tablå nuvarande organisation, utredningens förslag och departementschefens förslag. Av kolumnen för anmärkningar framgår i vad mån överflyttning till statens jordbruksförsök förutsättes skola ske av tjänstemän hos vall- och mosskulturföreningen.

	Nuv. org.	Utredn.	Depch.	A n m.
<i>Avd. för organogena jordar.</i>				
Statsagronom	Ca 29	Ca 31	Ca 29	Nuv. innehavaren
2 statskonsulenter ...	arvode	Ce 27	arvode	fr. vall- o. moss.
assistent	—	Ce 24	Ce 19	ny befattning
assistent	—	Ce 19	—	(fr. avd. för gödning o. kalkn.)
kontorsbiträde	—	Cf 4—Ca 8	= utredn.	ny befattning
lab.-biträde	Cf 4	t. annan avd.	= utredn.	flyttas till botaniska avd.
<i>Avd. för bete.</i>				
Statsagronom	arvode	Ca 31	Ca 29	Fr. vall- o. moss.
2 statskonsulenter ...	arvode	Ce 27	arvode	fr. vall- o. moss.
förste assistent	arvode	Ce 27	Ce 24	fr. vall- o. moss.
2 assistenter	—	Ce 24	—	(nya befattningar)
assistent	arvode	Ce 19	Ce 16	fr. vall- o. moss.
kanslibitråde	arvode	Ce 11	= utredn.	fr. vall- o. moss.
kontorsbiträde	arvode	Cf 4—Ca 8	Ca 8	fr. vall- o. moss.
<i>Botanisk avd. med laboratorium.</i>				
Laborator	arvode	Ca 29	överassist. Ca 27	Fr. vall- o. moss.
botanist	arvode	Ce 24	—	(nuv. bef.-hav. pens. mars 1948)
tekniskt biträde	arvode	Ce 11	Ce 8	fr. vall- o. moss.
tekniskt biträde	—	Ce 8	—	(ny befattning)
tekniskt biträde	—	Ce 8	Cf 4	fr. avd. för organogena jordar.
<i>Kemiskt laborat.</i>				
Förste kemist	arvode	Ce 27	arvode	Fr. vall- o. moss.
assistent	—	Ce 24	—	(ny befattning)
assistent	—	Ce 19	—	(ny befattning)
laborant	arvode	Ce 19	Ce 15	fr. vall- o. moss.
tekniskt biträde	—	Ce 11	—	(ny befattning)
tekniskt biträde	Ce 9	Ce 9	= utredn.	nuv. innehavaren
tekniskt biträde	arvode	Ce 8	= utredn.	fr. vall- o. moss.

Departementschefen har sålunda förklarat sig icke beredd tillstyrka, att föreståndarna för avdelningarna för organogena jordar och bete uppflyttas till 31 lönegraden, utan de anses böra i likhet med övriga statsagronomer bibehållas i lönegrad Ca 29. Departementschefen har vidare sagt sig icke ha blivit övertygad om behovet av konsulenter knutna till försöksverksamheten och har härutinnan vidare anfört följande. Utredningens förslag om inrättande av två statskonsulentbefattningar i lönegrad Ce 27 vid vardera avdelningen för organogena jordar och för bete torde sålunda icke böra bifallas. De nuvarande fem konsulenterna i vall- och mosskulturföreningens tjänst, av vilka två tjänstgöra på föreningens vallavdelning, torde emellertid, där est de icke föredra att söka annan tjänst exempelvis hos hushållningssällskapen, böra beredas anställning inom motsvarande avdelningar av statens jordbruksförsök. Fyra av dem synas därvid kunna placeras som konsulenter vid avdelningarna medan den femte tänkes placerad på den föreslagna förste assistenttjänsten i lönegrad Ce 24 vid betesavdelningen. Då konsu-

lenttjänsterna sålunda icke torde böra återbesättas vid nuvarande tjänsteinnehavares avgång synes någon överflyttning till löneplan ej böra ifrågakomma. Konsulenterna torde i stället böra bibehållas såsom arvodister, varvid arvodet bör beräknas på sådant sätt att det motsvarar lön enligt 24 löneklassen i ortsgрупп III med 12 % rörligt tillägg. Detta skulle innebära en rättvis och icke obetydlig förbättring av dessa tjänstemäns löneförmåner. Beträffande den av utredningen föreslagna laboratorstjänsten vid den botaniska avdelningen med det torvgeologiska laboratoriet, vilken tjänst departementschefen föreslagit skola utbytas mot en överassistenttjänst i lönegraden Ca 27, har departementschefen framhållit, att redan sistnämnda lönegradsplacering innebär en icke oväsentlig löneförbättring. I fråga om befattningen som förste kemist vid kemiska laboratoriet har departementschefen framhållit, att denna med hänsyn till ovissheten om laboratoriets ställning och förhållande till lantbrukshögskolans laboratorium icke bör införas på löneplan utan tills vidare bibehållas såsom arvodestjänst. Härvid anses i likhet med vad som föreslagits i fråga om konsulentbefattningarna böra beräknas ett arvode motsvarande lön i 24 löneklassen.

Med hänsyn till de goda kvalifikationer den av utredningen omnämnde estnische vetenskapsmannen Enn Teräsmäe synes besitta för försöks- och forskningsverksamhet på mosskulturens område förordar departementschefen, att denne knytes till jordbruksförsökens avdelning för organogena jordar. Det föreslås därför, att å avdelningen inrättas en personlig arvodesbefattning för honom. Arvodet föreslås till 9 600 kronor om året.

Utredningen har föreslagit, att inom statens jordbruksförsök inrättas en avdelning för statistisk behandling av forsknings- och försöksverksamhetens resultat. Departementschefen har funnit behovet av en sådan avdelning styrkt men ansett, att den icke bör inordnas under statens jordbruksförsök utan som en fristående avdelning direkt underställas överinspektören för försöksväsendet. Denna avdelning föreslås skola förestås av en statsagronom i lönegrad Ce 29. Även andra tjänster vid avdelningen förutsättas bli erforderliga, men härtill anses icke ställning behöva tagas förrän i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1949/50.

Till bestridande av de ökade utgifter för omkostnader, materiel m. m. som överförandet av den av vall- och mosskulturföreningen bedrivna verksamheten till statens jordbruksförsök kommer att medföra föreslås, att å lantbrukshögskolans anslag för omkostnader beräknas ett belopp av 116 000 kronor, för materiel m. m. ett belopp av 10 000 kronor och för underhåll av byggnader m. m. ett belopp av 2 000 kronor. Ifrågavarande belopp motsvara ungefärligen vall- och mosskulturföreningens nuvarande utgifter för samma ändamål.

Då den botaniska avdelningen och det kemiska laboratoriet enligt förevarande förslag icke kunna väntas tas i anspråk i den omfattning som utredningen förutsatt föreslås, att de engångsanslag för utrustning med apparatur m. m. som utredningen ansett erforderliga uppdelas på flera budgetår. I enlighet härmed förordas, att för nästkommande budgetår anvisas

för utrustning av den botaniska avdelningen och det kemiska laboratoriet två belopp å vardera 5 000 kronor.

Beträffande vall- och mosskulturföreningens personal har departementschefen anfört:

»I likhet med utredningen förutsätter jag såsom förut antytts att de nya befattningar som inrättas vid statens jordbruksförsök i första hand skola besättas med vall- och mosskulturföreningens tjänstemän, varvid det bör vara tillfyllest att vederbörande inkommer med en förklaring att han önskar erhålla den avsedda befattningen. I enlighet med vad statskontoret och statens pensionsanstalt uttalat torde föreningens tjänstemän i pensionshänseende icke böra få tillgodoräkna sig mer än två tredjedelar av den anställningstid hos föreningen som ej kommer i betraktande för pensionsrätt i statens pensionsanstalt, enär de annars skulle komma i förmånligare ställning än befattningshavare med motsvarande anställning i statens tjänst. Beträffande vall- och mosskulturföreningens föreståndare, fil. lic. Gerhard Rappe vill jag föreslå att han förtidspensioneras på av utredningen föreslaget sätt.»

Vad angår ersättning till föreningen i samband med förstatligandet av dess verksamhet har departementschefen tillstyrkt, att föreningen tillerkännes gottgörelse motsvarande det uppskattade värdet av en laboratoriebyggnad vid Ultuna med 108 000 kronor. Samtliga föreningen tillhöriga inventarier anses däremot böra utan ersättning överlämnas till statens jordbruksförsök.

I en *promemoria från jordbruksdepartementet*, vilken överlämnats till utskottet efter propositionens framläggande, har beträffande pensionsförhållandena för vissa av de omnämnda nuvarande tjänstemännen hos vall- och mosskulturföreningen anförts i huvudsak följande.

De föreningens befattningshavare vilka tänkts placerade i statlig arvodesanställning, fyra såsom konsulenter och den feinte såsom förste kemist, äga f. n. pensionsrätt enligt reglementet för statens pensionsanstalt. I och med avgången från den nuvarande icke-statliga anställningen upphör emellertid för befattningshavarna den hittillsvarande delaktigheten i statens pensionsanstalt utan att de, därest de i statens tjänst erhålla allenast arvodesanställning, bliva underkastade för statliga befattningshavare gällande pensionsbestämmelser. I anledning härav skulle dessa befattningshavare — därest särskild åtgärd icke vidtoges — icke bliva berättigade till annan pensionsförmån än s. k. uppskjuten pension från pensionsanstalten. Denna pension skulle högst väsentligt understiga den pension, som skulle ha tillkommit befattningshavarna, om de intill pensionsåldern bibehållit sin delaktighet i pensionsanstalten eller blivit underkastade pensionsbestämmelserna för statliga befattningshavare. Förslag om pensionsrätt för här berörda tjänstemän, så att dessa icke genom övergången till statsanställning skola komma i försämrat läge, skulle därför i särskild ordning få underställas riksdagen. Vid överväganden av sättet för ordnande av denna pensionsfråga har inom finansdepartementet efter propositionens framläg-

gande ifrågasatts, om icke det lämpligaste vore, att befattningshavarna underkastades 1947 års tjänste- och familjepensionsreglementen och för sådant ändamål erhöles anställning såsom extra ordinarie tjänstemän. En sådan anställning anses enligt grunderna för de år 1947 beslutade avlösningsbestämmelserna — med beaktande även av den stadigvarande karaktären av befattningshavarnas föregående, med pensionsrätt förenade anställning — lämpligen kunna komma till användning jämväl i fall som de förevarande, där tjänsterna ställas under avveckling. I anslutning till den i propositionen föreslagna löneställningen skulle befattningshavarna hänföras till lönegrad Ce 21 med placering — efter särskilt beslut av Kungl. Maj:t i finansdepartementet — i 24 löneklassen.

Försöksledarmötet.

Utredningen har föreslagit, att försöksledarmötet, som främst skall utforma planerna för de lokala försöken och ange riktlinjerna för markkarteringens bedrivande, skall bestå av hushållningssällskapens försöksledare, föreståndarna och statsagronomerna vid statens jordbruksförsök samt professorerna i allmän jordbrukslära och växtodlingslära vid lantbrukshögskolan ävensom överdirektören för försöksväsendet. Den sistnämnde föreslås som ordförande. Ett arbetsutskott om fyra å fem ledamöter med överdirektören som självskriven ledamot föreslås skola bereda ärendena till mötet, som icke beräknas samlas mera än en gång om året.

I *remissinstansernas* yttranden, där denna organisationsfråga föga berörts, har av lantbrukshögskolans lärarråd framhållits bl. a., att försöksledarmötet bör utbyggas till att omfatta även husdjursområdet.

Departementschefen har i denna del anfört följande.

»Försöksutredningens förslag att ett arbetsutskott på fyra till fem ledamöter benämnt 'Kommittén för hushållningssällskapens lokala försöksverksamhet' skall bereda försöksledarmötets ärenden samt expediera mötets beslut anser jag mig böra tillstyrka liksom vad utredningen i övrigt anfört rörande detta arbetsutskott. Däremot synes mig den ram, utredningen uppdragit för mötets organisation i övrigt, vara väl snäv. Försöksledarmötet har för närvarande två väsentliga uppgifter, dels att planlägga arbetet vid den lokala försöksverksamheten, dels att orientera försöksledarna beträffande forskningens och försöksverksamhetens senaste resultat på jordbrukets område. Den senare uppgiften synes mig emellertid icke tillräckligt ha beaktats av utredningen. Försöksledarmötet har hittills haft en jordbruks- och en husdjurssektion. Vad utredningen anfört beträffande jordbrukssektionens sammansättning vill jag tillstyrka med i det följande nämnda undantag. Eftersom lokal husdjursförsöksverksamhet icke bedrivs i någon större omfattning har husdjurssektionens främsta uppgift varit att lämna hushållningssällskapens husdjurskonsulenter en orientering över årets resultat inom husdjursförsöksverksamheten. Denna sektion bör enligt min me-

ning kvarstå och ges en med jordbrukssektionen liknande sammansättning. Överinspektören för försöksväsendet bör vara ordförande för det samlade försöksledarmötet medan föreståndarna för statens jordbruksförsök och statens husdjursförsök böra vara ordförande i respektive sektioner. Hushållningssällskapens samtliga ordinarie jordbruks- och husdjurskonsulenter böra inom respektive sektioner vara medlemmar av mötet. Professorn i agronomisk hydroteknik vid lantbrukshögskolan bör vara medlem av mötets jordbrukssektion medan professorn i lantbruksekonomi vid högskolan samt byråchefen i lantbruksstyrelsens lantbruksbyrå böra vara medlemmar i båda sektionerna. För att undvika en alltför otymplig organisation torde försöksledarmötet icke böra utvidgas härutöver. Däremot bör mötet ha rätt att till sig adjungera personer utanför sin egen krets.»

Studiegårdsverksamheten i Norrland.

Utredningen har förordat ett av norrlandskommittén framlagt förslag, att den av vall- och mosskulturföreningen bedrivna studiegårdsverksamheten i Norrland skall överföras på en central norrländsk forskningsinstitution vars upprättande kommittén föreslagit.

Remissinstanserna ha icke upptagit denna fråga annat än såvitt gäller löneplaceringen av funktionärerna vid studiegårdarna.

Departementschefen har i denna del anfört.

»Med hänsyn till att den föreslagna norrländska institutionen för jordbruksforskning icke torde komma till stånd inom den närmaste tiden kan den av vall- och mosskulturföreningen bedrivna studiegårdsverksamheten i Norrland icke såsom utredningen föreslagit anslutas till denna institution. Den grundval för ekonomiska undersökningar av jordbruksdriften i Norrland som det inom studiegårdsverksamheten hopbragta materialet utgör synes mig emellertid vara så pass betydelsefull att verksamheten icke bör upphöra. Jag vill därför föreslå att studiegårdsverksamheten ställes under överinseende av överinspektören för försöksväsendet samt att denne får utse en eller flera av försöksgårdsföreståndarna i Norrland att mot särskilt arvode öva tillsyn över verksamheten. Ett anslag av 1 200 kronor bör för detta ändamål ställas till överinspektörens förfogande. För verksamhetens ledning bör vidare årligen hållas en överläggning, lämpligen i samband med försöksledarmötet, mellan förslagsvis överinspektören, ifrågavarande försöksgårdsföreståndare, de i det följande nämnda driftsledarna, professorn i lantbruksekonomi vid lantbrukshögskolan samt övriga personer, som kunna vara av betydelse för verksamhetens planläggning. De nuvarande två driftsledarna böra givas möjlighet att i fortsättningen tills vidare handha det löpande arbetet i samband med förevarande verksamhet. Arvode till driftsledarna torde böra beräknas efter de löneförmåner som utgå för befattningshavare i 20 löneklassen i ifrågavarande ortsgrupp. För omkostnader vid verksamheten bör beräknas oförändrat 12 000 kronor till driftsledarnas re-

sor och 16 700 kronor till ersättning till gårdsägarna samt 8 300 kronor till bokföringskostnader, sammanlagt för här berörda ändamål skulle sålunda behöva anvisas ett belopp av 55 000 kronor. Jag torde i detta sammanhang få erinra att till denna verksamhet tidigare utgått statsanslag från anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område med under de senaste åren i medeltal något över 30 000 kronor varför den statliga utgiftsökningen för denna verksamhet vid bifall till vad jag här föreslagit torde komma att stanna vid 25 000 kronor.»

Anslagsfrågor.

Departementschefen har beträffande *lantbrukshögskolans avlöningsanslag* anfört följande.

»Vid bifall till vad jag i det föregående förordat i fråga om försöksväsendets organisation torde de ökningar av lantbrukshögskolans avlöningsanslag som föranledas härav kunna beräknas på följande sätt.

Under avlöningsstatens anslagspost till ordinarie tjänstemän bör för avlöning till överinspektören, ekonomidirektören, en statsagronom, en överassistent och två kontorsbiträden upptas ett belopp av 65 100 kronor.

Rektorsarvodet föreslås som tidigare nämnts höjt med 1 000 kronor varjämte fem av de från vall- och mosskulturföreningen överförda tjänstemännen föreslås avlönade med arvoden motsvarande lön i 24 löneklassen. För den föreslagna personliga arvodesbefattningen vid statens jordbruksförsök torde bära upptas 9 600 kronor. För studiegårdsverksamheten bör beräknas 1 200 kronor som arvode till den eller de försöksgårdsföreståndare som skola övervaka denna verksamhet samt arvoden till de båda driftsledarna lika med lön i 20 lönegraden. Avlöningsstatens arvodespost torde därför bära ökas med tillhoppa ($1\ 000 + 52\ 750 + 9\ 600 + 1\ 200 + 17\ 850 =$) 82 400 kronor.

För avlöningar till de av mig tidigare angivna nytillkomna icke-ordinarie befattningshavarna torde under avlöningsanslagets icke-ordinariepost bära beräknas en ökning med 70 000 kronor, varvid 2 000 kronor beräknats till vikariatsersättningar

För rörligt tillägg på avlöningarna till de tidigare föreslagna nyinrättade tjänsterna torde beräknas 15 000 kronor.

I enlighet med det anförda skulle vid föreliggande förslags genomförande lantbrukshögskolans avlöningsstat bära uppräknas med ($65\ 100 + 82\ 400 + 70\ 000 + 15\ 000 =$) 232 500 kronor.»

Beträffande *lantbrukshögskolans omkostnader* har departementschefen anfört.

»Med hänsyn till den föreslagna personalökningen vid lantbrukshögskolans kansli torde högskolans anslag för sjukvård m. m. bära uppräknas med 300 kronor.

Beträffande reseersättningar må framhållas, att överinspektören torde bära

ha ett tämligen rikligt reseanslag för att kunna hålla kontakt med försöksväsendet inom olika delar av landet. Även ekonomidirektören bör ha ett visst anslag för resor, enär det skall åligga honom att kontrollera försöksgårdarnas ekonomi. Lantbrukshögskolans anslag till reseersättningar torde därför böra utökas med förslagsvis 7 000 kronor.

De ökade utgifter för expenser som föranledas av inrättandet av ett kansli för överinspektören för försöksväsendet samt utökningen av personalen vid lantbrukshögskolans kansli i övrigt torde böra beräknas till 2 700 kronor.

Lantbrukshögskolans omkostnadsanslag, underrubriken undervisningsinstitutioner m. m. torde sålunda böra upptas med ett med $(300 + 7\,000 + 2\,700 =)$ 10 000 kronor ökat belopp.

De ökade kostnader som komma att belasta statens jordbruksförsök på grund av att vall- och mosskulturföreningens verksamhet överföres till desamma torde närmast böra beräknas med utgångspunkt från föreningens nuvarande utgifter. Främst för de från föreningen överförda konsulenternas resor torde därvid på jordbruksförsökens omkostnadsstat böra uppföras ett anslag till reseersättningar med 40 000 kronor.

Med hänsyn till att statens jordbruksförsök under nästkommande budgetår kommer att driva sin verksamhet såväl i nuvarande lokaler vid Experimentalfältet som i vall- och mosskulturföreningens lokaler vid Ultuna torde jordbruksförsökens anslag till expenser böra uppräknas med hela det belopp till vilket föreningens kostnader på denna punkt beräknats eller 20 000 kronor.

Jordbruksförsökens anslag till publikationstryck torde böra utökas med 5 000 kronor.

Posten övriga utgifter för statens jordbruksförsök torde böra uppräknas med 51 000 kronor, varav 30 000 kronor motsvara det tidigare till vall- och mosskulturföreningen utgående särskilda anslaget till gödselmedel. Kungl. Maj:t torde böra medgivas rätt att därest så befinnes lämpligt använda viss del av förevarande anslagspost för ändamål som nu tillgodoses från högskolans anslag till bidrag till lokala gödslings-, sort- och ogräsförsök m. m.

Anslaget till statens jordbruksförsök under lantbrukshögskolans omkostnadsanslag torde sålunda böra uppräknas med $(40\,000 + 20\,000 + 5\,000 + 51\,000 =)$ 116 000 kronor.

Omkostnaderna för studiegårdsverksamheten torde böra upptas som en särskild delstat med denna rubrik under lantbrukshögskolans omkostnadsanslag. På denna delstat torde böra uppföras ett anslag av 12 000 kronor till reseersättningar för de i verksamheten anställda driftsledarna samt 16 700 kronor till den kontraktsevenliga ersättningen till gårdsägarna. Slutligen torde bokföringskostnaderna böra beräknas till 8 300 kronor. Omkostnadsanslaget för studiegårdsverksamheten torde sålunda böra upptas med sammanlagt $(12\,000 + 16\,700 + 8\,300 =)$ 37 000 kronor.

Lantbrukshögskolans anslag till omkostnader torde med hänsyn till det tidigare anförda således sammanlagt böra uppräknas med $(10\,000 + 116\,000 + 37\,000 =)$ 163 000 kronor.

Lantbrukshögskolans anslag till materiel m. m. torde böra uppräknas med 10 000 kronor avseende ökade försökskostnader för statens jordbruksförsök samt med 10 000 kronor avseende de till statens jordbruksförsök från vall- och mosskulturföreningen överflyttade botaniska avdelningens och kemiska laboratoriets utrustning med apparatur- och materiel m. m. Sammanlagt torde alltså anslaget under förevarande anslagsrubrik böra utökas med (10 000 + 10 000 =) 20 000 kronor.

Under lantbrukshögskolans anslag till inredning och utrustning torde för ombyggnader i vall- och mosskulturföreningens nuvarande lokaler böra beräknas 37 000 kronor.

För underhåll av vall- och mosskulturföreningens nuvarande byggnader torde böra beräknas 2 000 kronor under lantbrukshögskolans anslag till byggnadsunderhåll.»

Till de anslagsäskanden som föranledas av de sålunda framlagda förslagen har departementschefen förklarat sig ämna återkomma i samband med proposition om utbyggnad av lantbruks-, skogs- och veterinärhögskolorna.

I detta sammanhang upptages allenast det anslagsäskande som föranledes av den enligt det föregående föreslagna ersättningen till vall- och mosskulturföreningen. Härutinnan föreslås anvisning av ett belopp om 108 000 kronor såsom investeringsanslag å kapitalbudgeten. Anslaget föreslås benämnas Ersättning till Svenska vall- och mosskulturföreningen för viss byggnad.

Motionerna.

I samband med Kungl. Maj:ts föreliggande förslag har utskottet förehaft till behandling femton motioner.

Till de allmänna riktlinjerna för försöksverksamhetens organisation hänföra sig följande motioner, nämligen

a) I: 304 av herr *Nilsson, Hjalmar, m. fl.*, likalydande med II: 468 av herr *Hæggbloom*, vari hemställt, att riksdagen måtte besluta uppskjuta avgörandet rörande försöksverksamhetens organisation och i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om närmare utredning av frågan om jordareal för jordbruksförsöksverksamheten;

b) I: 316 av herr *Osvald m. fl.*, likalydande med II: 480 av herr *Persson* i *Svensköp m. fl.*, vari hemställt i förevarande del, att riksdagen måtte besluta att icke bifalla förslaget om att utvidga lantbrukshögskolans styrelses befogenheter på det sätt, som i propositionen föreslagits;

c) I: 319 av herr *Osvald*, vari hemställt, att riksdagen måtte besluta att för den för högre undervisning, forskning och försöksverksamhet på jordbrukets område gemensamma huvudinstitutionen bibehålla namnet kungl. lantbrukshögskolan;

d) I: 322 av herr *Andersson, Lars, m. fl.*, likalydande med II: 481 av herr *Sandberg m. fl.*, vari hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skri-

velse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1949 års riksdag om inrättandet av en norrländsk institution för jordbruksforskning.

Försöksverksamhetens ledning beröres i följande motioner, nämligen:

a) nyssnämnda motioner I: 316 och II: 480, vari hemställts i föreliggande hänseende, att riksdagen måtte besluta att icke bifalla förslaget om att inrätta en överinspektörsbefattning vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök;

b) I: 318 av herr *Osvald*, vari hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte besluta om placering på övergångsstat av ett kanslibitråde på överinspektörens kansli i lönegraden Ca 11.

Vad gäller lantbrukshögskolans kansli föreligger en motion, II: 483, av herr *Carlsson* i Bakeröd *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att kamreraren (ekonomiassistenten) hos vall- och mosskulturföreningen vid inplacering som bokhållare (kamrersassistent) vid lantbrukshögskolan den 1 juli 1948, för den händelse han ej kan erhålla den av 1945 års jordbruksförsöksutredning föreslagna lönegraden Eo 17 (Ce 21), kompensationsvis, i och för uppflyttning i löneklass, måtte få tillgodoräkna sig hela eller del av anställningstiden, 6 $\frac{1}{3}$ år, hos föreningen samt i pensionshänseende hela anställningstiden.

Till försöksverksamhetens inre organisation hänföra sig följande motioner, nämligen:

a) I: 320 av herr *Osvald*, vari hemställts, att riksdagen måtte beakta i motionen anförda synpunkter beträffande ytterligare samorganisation inom lantbrukshögskolan av forskning och försöksverksamhet;

b) I: 317 av herrar *Osvald* och *Aman*, likalydande med II: 484 av herr *Carlsson* i Bakeröd *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att föreståndaren för kemiska laboratoriet jämte de fyra konsulenter hos Svenska vall- och mosskulturföreningen, vilka föreslagits erhålla arvodes-tjänster, måtte personligen anställas såsom extra ordinarie tjänstemän på övergångsstat, så att de erhålla minst samma avlöningsförmåner som hushållningssällskapens konsulenter, eller, om detta icke skulle kunna bifallas, att de tillerkännas arvode motsvarande lönen för hushållningssällskapens konsulenter;

c) II: 482 av herr *Lundberg*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att assistenten vid betesavdelningen placeras i lönegrad Ce 19;

d) förutnämnda motion I: 318, vari hemställts i förevarande del om löneplacering i enlighet med utredningens förslag av ett tekniskt biträde vid botaniska avdelningen och en laborant vid kemiska laboratoriet;

e) I: 321 av herr *Näsgård m. fl.*, likalydande med II: 485 av herr *Svensson* i Stenkyrka *m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta, att föreståndarna vid de statliga försöksgårdarna skola placeras i lönegrad Ca 29.

Utskottet.

Det föreliggande förslaget till ordnande av försöksverksamheten på jordbrukets område upptar ett av 1945 års jordbruksutredning förordat alternativ om samordnande av denna verksamhet med den vid lantbrukshögskolan bedrivna forsknings- och undervisningsverksamheten. Vid remissbehandlingen ha från en del håll framförts invändningar mot denna principiella riktlinje för organisationen. Det har härvid uttalats — i anslutning till ett annat av utredningen diskuterat alternativ — att försöksverksamheten bort beredas en från forskning och högre undervisning fristående ställning. I anslutning till de utredningar på hithörande områden som ägde rum under 1930-talet kom i statsmakternas ställningstagande den uppfattningen till uttryck, att jordbruksnäringen bäst skulle främjas av att ett nära samband organiserades mellan å ena sidan jordbruksforskning och högre lantbruksundervisning samt å andra sidan försöksverksamheten på jordbrukets område. Såsom belysande för försöksverksamhetens nära anknytning till forskningen må erinras om att i ett år 1944 framlagt betänkande rörande inrättandet av ett jordbrukets forskningsråd någon distinktion mellan dessa båda verksamhetsområden ansågs icke behöva upprätthållas. Att försöksverksamhetens rön äro av betydelse för undervisningen lärer icke dragas i tvivelsmål. Mot bakgrunden av det nu anförda tvekar utskottet icke att uttala sin anslutning till den i propositionen upptagna principen för försöksverksamhetens organisation och tillstyrker sålunda Kungl. Maj:ts förslag härutinnan. Den kritik som enligt det föregående framkommit mot utredningens förslag synes till en del ha sin grund i farhågor för att försöksverksamhetens särskilda intressen icke skulle bli tillräckligt tillgodosedda i denna organisationsform. Med hänsyn till de särskilda organ, som föreslås för försöksfrågornas förberedande behandling — en särskild befattningshavare för verksamhetens ledning, ett försöksråd och ett försöksledarmöte — synas dessa farhågor överdrivna. I förevarande hänseende har särskilt uppmärksamrats förslaget, att ett antal försöksinstitutioner som nu äro i vissa avseenden knutna till lantbruksstyrelsen skulle ställas under överinseende av lantbrukshögskolan bland annat beträffande anslagsfrågor. Utskottet, som bemärkt vad i propositionen anförts om föredragning inför högskolans styrelse av frågor berörande dessa institutioner, finner sig böra tillstyrka jämväl vad propositionen innehåller beträffande högskolestyrelsens befattning med institutionerna i fråga. — Av den ställning utskottet här intagit till principerna för organisationen följer, att utskottet icke kan biträda vare sig motionerna I: 304 och II: 468 om uppskov med försöksverksamhetens organisation eller vad i motionerna I: 316 och II: 480 anförts om avslag beträffande den föreslagna utvidgningen av befogenheterna för lantbrukshögskolans styrelse.

Vad gäller den gemensamma huvudinstitutionens benämning har i propositionen föreslagits »Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök».

Härmed har uppenbarligen avsetts att ge uttryck för jämställdheten mellan de olika verksamhetsområdena. I motionen I: 319 har förordats, att det nuvarande namnet »Kungl. lantbrukshögskolan» bibehålles. Den i propositionen föreslagna benämningen är visserligen något tung, men utskottet förutsätter, i anslutning till ett uttalande av utredningen, att man i inofficiella sammanhang alltefter omständigheterna kommer att använda antingen »lantbrukshögskolan» eller »statens lantbruksförsök». Utskottet biträder därför Kungl. Maj:ts namnförslag.

Departementschefen, som med hänsyn till det statsfinansiella läget och svårigheterna på byggnadsmarknaden funnit de av utredningen framlagda förslagen rörande försöksverksamheten kunna genomföras endast i begränsad omfattning, har på dessa skäl ansett sig icke kunna förorda att för närvarande inrättas en föreslagen norrländsk institution för jordbruksforskning. Utskottet, som ansluter sig till de nämnda synpunkterna beträffande sparsamhet och återhållsamhet i byggnadsfrågor, finner sig med hänsyn härtill icke kunna biträda motionerna I: 322 och II: 481 angående hemställen till Kungl. Maj:t om förslag till 1949 års riksdag om inrättande av en dylik institution. Då forskning och försöksverksamhet på jordbrukets område för Norrlands vidkommande synas ha blivit i viss mån eftersatta, förutsätter emellertid utskottet, att Kungl. Maj:t, så snart de ekonomiska förhållandena det medgiva, upptager dessa frågor till förnyad prövning.

I fråga om försöksverksamhetens ledning vill utskottet, under hänvisning till vad förut anförts om tillgodoseendet av denna verksamhets särskilda intressen, tillstyrka de i propositionen framlagda förslagen. Utskottet har sålunda funnit det vara av betydelse, att en särskild befattning inrättas för ledningen av försöksverksamheten, varigenom jämställdhet mellan denna och övrig verksamhet inom huvudinstitutionen synes kunna ernås. Den i propositionen föreslagna benämningen för innehavaren av befattningen, överinspektör för försöksväsendet, synes täcka de uppgifter som avses ankomma på denne. Utskottet finner sig sålunda icke kunna biträda det i motionerna I: 316 och II: 480 framställda yrkandet om avslag på propositionen i förevarande del. Förslaget om befattningshavarens lönegradsplacering föranleder icke erinran från utskottets sida. I anslutning härtill finner sig utskottet jämväl böra biträda den föreslagna höjningen av rektorsarvodet till 3 000 kronor om året. Till den i motionen I: 318 berörda frågan om löneställningen för det i propositionen föreslagna kontorsbiträdet återkommer utskottet i det följande. Utskottet tillstyrker, att ett försökskollegium och ett försöksråd inrättas i enlighet med i propositionen framlagda förslag.

Beträffande den föreslagna organisationen av lantbrukshögskolan s kansli finner utskottet icke anledning till erinran och tillstyrker sålunda, att en ny befattning såsom ekonomidirektör inrättas med placering i lönegraden Ca 32. Vad särskilt gäller löneställningen för bokhållaren, varom förmåles i motionen II: 483, hänvisar utskottet till det följande.

Vad gäller försöksverksamhetens inre organisation och därmed sammanhängande frågor har i propositionen föreslagits, att den av Svenska vall- och mosskulturforeningen bedrivna verksamheten inordnas

i institutionen statens jordbruksförsök och att i samband därmed vissa organisatoriska förändringar företagas inom denna institution. Utskottet biträder vad härutinnan föreslagits och tillstyrker jämväl, att institutionen, på sätt förordats i propositionen, från och med den 1 juli 1949 förläggas till vall- och mosskulturföreningens nuvarande lokaler vid Ultuna. — De i motionen I: 320 anförda synpunkterna beträffande förevarande organisationsfrågor synas utskottet vara av den art och omfattning, att de icke utan närmare utredning kunna komma under bedömande. I vad mån sådan utredning bör ske synes böra bli beroende av de framtida erfarenheterna av den nu föreslagna organisationsformen. — Det i propositionen framlagda förslaget att inrätta en fristående avdelning för statistisk behandling av forsknings- och försöksverksamhetens resultat, underställd överinspektören för försöksväsendet, ger icke utskottet anledning till erinran.

De fem nuvarande tjänstemän vid vall- och mosskulturföreningen, vilka i propositionen föreslås placerade på arvodestjänster inom statens jordbruksförsök — fyra såsom konsulenter och en såsom förste kemist — finner utskottet, på sätt ifrågasatts i den förut omnämnda till utskottet från jordbruksdepartementet överlämnade promemorian, böra erhålla anställning såsom extra ordinarie tjänstemän. De torde härvid böra erhålla placering i lönegraden Ce 21, löneklass 24. Utskottet finner sig sålunda icke kunna biträda yrkandet i de likalydande motionerna I: 317 och II: 484 om placering av befattningshavarna i fråga i lägst samma löneställning som hushållningssällskapens konsulenter.

I de förut omnämnda motionerna I: 318 och II: 483 ävensom i motionen II: 482 ha berörts frågor om lönegradsplaceringen för befattningar vid statens jordbruksförsök, vilka avses att besättas med nuvarande tjänstemän hos vall- och mosskulturföreningen, ävensom löneställningen i övrigt för vissa av dessa tjänstemän vid inplacering i statens jordbruksförsök. Såvitt gäller lönegradsplaceringen av de nu åsyftade befattningarna finner utskottet icke anledning till erinran mot vad i propositionen föreslagits. I vad mån föreningens berörda tjänstemän med hänsyn till långvarig anställning hos föreningen eller särskilda kvalifikationer böra beredas personliga lönetillägg synes böra göras beroende av Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall. Utskottet finner sålunda motionerna I: 318, II: 483 och II: 482 icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Det i de likalydande motionerna I: 321 och II: 485 framställda yrkandet om uppflyttning i lönegrad av föreståndarna vid de statliga försöksgårdarna finner sig utskottet i likhet med departementschefen icke nu böra upptaga till närmare prövning.

Överflyttning i enlighet med vad utskottet här förordat av fem nuvarande tjänstemän hos vall- och mosskulturföreningen från arvodesanställning till anställning såsom extra ordinarie tjänstemän i lönegraden Ce 21, löneklass 24, föranleder vissa ändringar i beräkningarna av lantbrukshögskolans avlöningsanslag. Ökningen av arvodesposten blir sålunda 52 750 kronor mindre än i propositionen beräknats. Nämnade belopp fördelas i stället med

47 100 kronor på icke-ordinarieposten och 5 650 kronor på posten rörligt tillägg. Arvodesposten bör därför uppräknas med 29 650 kronor, icke-ordinarieposten med 117 100 kronor och rörligt tillägg med 20 650 kronor. Till dessa och övriga anslagsfrågor rörande lantbrukshögskolan vill utskottet återkomma vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 177 angående utbyggnad av lantbruks-, veterinär- och skogshögskolorna m. m.

Kungl. Maj:ts förslag och departemenschefens anföranden i övriga frågor föranleda ej erinran från utskottets sida.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må

1) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å de likalydande motionerna I: 304 och II: 468 medge att den statliga försöksverksamheten på jordbrukets område må organiseras i huvudsaklig överensstämmelse med i propositionen förordade riktlinjer,

2) med avslag å de likalydande motionerna I: 316 och II: 480 i vad de avse lantbrukshögskolans styrelses befogenheter godkänna Kungl. Maj:ts förslag om utvidgning av dessa befogenheter,

3) med avslag å motionen I: 319 godkänna namnet Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök för den för högre undervisning, forskning och försöksverksamhet på jordbrukets område gemensamma huvudinstitutionen,

4) avslå de likalydande motionerna I: 322 och II: 481 om att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1949 års riksdag om inrättande av en norrländsk institution för jordbruksforskning,

5) med avslag å de likalydande motionerna I: 316 och II: 480 i vad de avse en föreslagen överinspektörsbefattning vid Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök godkänna Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av denna befattning,

6) medge att i personalförteckningen för Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök må införas, förutom befattningen såsom överinspektör, tjänsterna såsom ekonomidirektör, statsagronom, överassistent, konsulenter, förste kemist, kanslibitråde och kontorsbiträden samt att en tjänst såsom kansliskrivare föres på övergångsstat,

7) med avslag å motionen I: 318 i vad den avser inrättande på överdirektörens kansli av en kanslibiträdestjänst i 11 lönegraden på övergångsstat, bifalla Kungl. Maj:ts förslag att på kansliet inrätta en kontorsbiträdestjänst,

8) avslå motionen II: 483 om medgivande för bokhållaren på lantbrukshögskolans kansli att, för den händelse han

ej kan placeras i lönegraden Ce 21, kompensationsvis för uppflyttning i löneklass och i pensionshänseende tillgodoräkna sig anställningstid hos vall- och mosskulturföreningen,

9) med avslag å motionen I: 320 godkänna Kungl. Maj:ts förslag om organisation av verksamheten inom lantbruks-högskolan,

10) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å de likalydande motionerna I: 317 och II: 484 bestämma löneställningen vid inplacering i statens jordbruksförsök för fyra konsulenter och en förste kemist till lönegraden Ce 21, löneklass 24,

11) med avslag å motionen II: 482 biträda Kungl. Maj:ts förslag om placering av en assistent vid betesavdelningen inom statens jordbruksförsök i lönegraden Ce 16,

12) med avslag å motionen I: 318 i vad den avser löneställningen för ett tekniskt biträde vid botaniska avdelningen och en laborant vid kemiska laboratoriet inom statens jordbruksförsök godkänna Kungl. Maj:ts förslag att placera den förra tjänsten i lönegraden Ce 8 och den senare tjänsten i lönegraden Ce 15,

13) med avslag å de likalydande motionerna I: 321 och II: 485 besluta, att föreståndarna vid de statliga försöksgårdarna skola kvarstå i lönegraden Ca 27,

14) till *Ersättning till Svenska vall- och mosskulturföreningen för viss byggnad* å kapitalbudgeten för budgetåret 1948/49 anvisa ett investeringsanslag av 108 000 kronor.

Stockholm den 4 maj 1948.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Carl Edmund Eriksson, Svedberg, Jonsson, Henry Johansson, Hollertz och Osvald; samt

från andra kammaren: herrar Gustafson i Vimmerby, Ericsson i Sör-sjön, Carlström, Andersson i Surahammar, Gustafson i Dädesjö, Jacobson i Vilhelmina och Nilsson i Göingegården samt fru Eriksson.

R e s e r v a t i o n e r

a) vid punkten 4) av herr *Jacobson* i Vilhelmina, vilken ansett, att utskottet bort med bifall till de likalydande motionerna I: 322 och II: 481 föreslå riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1949 års riksdag om inrättande av en norrländsk institution för jordbruksforskning,

b) vid punkten 10) av herr *Nilsson* i Göingegården,

c) vid punkten 13) av herr *Tjällgren*, som ansett, att utskottet bort med bifall till de likalydande motionerna I: 321 och II: 485 hemställa, att riksdagen måtte besluta, att föreståndarna vid de statliga försöksgårdarna skola placeras i lönegraden Ca 29,

d) av herr *Osvald*, som ansett, att utskottet under hänvisning till motiveringar och yrkanden i motionerna I: 316 och II: 480, I: 317 och II: 484, I: 318, I: 319, I: 320 samt I: 322 och II: 481 bort hemställa, att riksdagen måtte

1) med bifall — — — (lika med utskottet) — — — förordade riktlinjer,

2) med bifall till de likalydande motionerna I: 316 och II: 480 i vad de avse lantbrukshögskolans styrelses befogenheter avslå Kungl. Maj:ts förslag om utvidgning av dessa befogenheter,

3) med bifall till motionen I: 319 besluta, att namnet på den för högre undervisning, forskning och försöksverksamhet gemensamma huvudinstitutionen alltjämt skall vara Kungl. lantbrukshögskolan,

4) med bifall till de likalydande motionerna I: 322 och II: 481 besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till 1949 års riksdag om inrättande av en norrländsk institution för jordbruksforskning,

5) med bifall till de likalydande motionerna I: 316 och II: 480 i vad de avse en föreslagen överinspektörsbefattning vid lantbrukshögskolan avslå Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av en sådan befattning,

6) medge att i personalförteckningen för lantbrukshögskolan må införas tjänsterna såsom ekonomidirektör, statsagronom, överassistent, konsulenter, förste kemist, kanslibiträden och kontorsbiträden samt att en tjänst såsom kansli-skrivare föres på övergångsstat,

7) med bifall till motionen I: 318 i vad den avser inrättande på överdirektörens kansli av en kanslibiträdestjänst i 11 lönegraden på övergångsstat besluta, att på kansliet skall inrättas en sådan tjänst i stället för en av Kungl. Maj:t föreslagen kontorsbiträdestjänst,

8) avslå motionen — — — (lika med utskottet) — — — och mosskulturföreningen,

9) med bifall till motionen I: 320 uttala, att i denna motion anförda synpunkter böra beaktas vid ordnandet inom lantbrukshögskolan av forskning och försöksverksamhet,

10) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till de likalydande motionerna I: 317 och II: 484 bestämma löneställningen vid inplacering i statens jordbruksförsök för fyra konsulenter och en förste kemist till lägst den som tillkommer hushållningssällskapens konsulenter,

11) med avslag — — — (lika med utskottet) — — —
Ce 16,

12) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionen I: 318 i vad den avser löneställningen för ett tekniskt biträde vid botaniska avdelningen och en laborant vid kemiska laboratoriet inom statens jordbruksförsök besluta, att den förra tjänsten skall placeras i lönegraden Ce 11 och den senare i lönegraden Ce 19,

13) med avslag — — — (lika med utskottet) — — —
Ca 27,

14) till *Ersättning* — — — (lika med utskottet) — — —
108 000 kronor.